

OFERTA EDUKACYJNA NADLEŚNICTWA ZIELONA GÓRA NA TLE POTRZEB SZKÓŁ ZIELONOGÓRSKICH

Rafał Ozimiński¹, Piotr Szczypa²✉

¹Nadleśnictwo Zielona Góra
Rybno 31, 65-943 Rybno

²Kolegium Nauk Ekonomicznych i Społecznych, Politechnika Warszawska Filia w Płocku
ul. Łukasiewicza 17, 09-400 Płock

ABSTRAKT

W artykule podjęto próbę oceny oferty edukacyjnej Nadleśnictwa Zielona Góra, jej efektywności oraz ustalenia, czy jest ona zbieżna z potrzebami uczniów szkół zielonogórskich. Badania ankietowe skierowano do dyrektorów i nauczycieli zielonogórskich szkół położonych w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Na podstawie badań udało się zidentyfikować zarówno mocne, jak i słabe strony edukacji leśnej prowadzonej przez nadleśnictwo. Z opinii ankietowanych wynika, że ofertę nadleśnictwa należy bardziej rozpowszechnić i zareklamować wśród szkół, powinno się również utworzyć listę tematów do wyboru na etapie zgłoszenia oraz umożliwić rejestrację online. Ponadto wykazano, że obecnie przyjęty model edukacji leśnej bez osobnego stanowiska edukatora nie gwarantuje nadleśnictwu położonemu w bezpośrednim sąsiedztwie miasta świadczenia usług edukacyjnych na odpowiednim poziomie, które zaspokajałyby potrzeby lokalnego społeczeństwa.

Słowa kluczowe: edukacja leśna, efektywność edukacji leśnej, nadleśnictwo, szkoły

WSTĘP

Edukacja leśna to proces kształcenia i informowania ludzi na temat lasów, ich znaczenia, ochrony, zrównoważonego zarządzania oraz związanymi z nimi aspektami środowiskowymi, społecznymi i ekonomicznymi. Celem edukacji leśnej jest zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat roli lasów w życiu codziennym oraz konieczności ich ochrony i zrównoważonego użytkowania. Według Grzywacza (2012), edukacja leśna to proces nauczania i wychowywania obejmujący problematykę kształtowania i ochrony ekosystemów leśnych oraz promowania PGL Lasy Państwowe jako firmy wdrażającej idee zrównoważonego rozwoju, która powinna obejmować całe społeczeństwo i rozciągać się na całe życie

człowieka. Właściwie prowadzona edukacja leśna jest istotnym narzędziem w budowaniu świadomego społeczeństwa, które docenia zarówno znaczenie lasów, jak i rolę zarządzających nimi leśników.

Edukacja leśna społeczeństwa to jeden z priorytetów Lasów Państwowych (LP). Oferta edukacyjna LP skierowana jest do wszystkich grup społecznych i ma na celu zarówno rozwijanie umiejętności obserwacji, analizy i interpretacji zjawisk zachodzących w lesie, jak i kształtowanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony i zrównoważonego zarządzania lasem oraz racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z zasobów leśnych. Na podstawie Zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych

✉ piotr.szczypa@konin.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0002-3981-8147>

z 2003 r. w sprawie wytycznych prowadzenia zajęć z edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych określono kierunki rozwoju edukacji leśnej w Lasach Państwowych oraz wytyczne do tworzenia programu edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie. Edukacja leśna społeczeństwa stała się jednym z podstawowych zadań realizowanych przez Lasy Państwowe, wynikającym z założeń polityki leśnej państwa oraz przyjętych kierunków rozwoju edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych, a za podstawowe cele edukacji leśnej uznano:

1. upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym oraz o wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarce leśnej
2. podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z wszystkich funkcji lasu
3. budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników.

Dzięki temu od ponad 20 lat w każdym z nadleśnictw prowadzi się powszechnie edukację leśną społeczeństwa. Szkoły i środowisko nauczycielskie stały się naturalnym partnerem nadleśnictw w prowadzonej działalności edukacyjnej.

W polskiej edukacji szkolnej temat lasów i leśników pojawia się sporadycznie. Las jest traktowany jako obiekt przyrodniczy złożony ze świata zwierząt, roślin i grzybów, powiązanych ze sobą określonymi zależnościami przyrodniczymi. W podręcznikach do przyrody, biologii i ekologii brakuje podstawowych informacji na temat wielofunkcyjnego wykorzystania lasów (Chrzanowski, 2009). Edukacja przyrodniczo-leśna kreowana i realizowana przez leśników jest uzupełnieniem wiedzy nabywanej w ramach zajęć szkolnych. Edukatorzy nadleśnictw stali się ogniwem łączącym uczniów z przyrodą i wsparciem dla nauczycieli w realizacji podstaw programowych szkół. Leśnicy starają się dotrzeć do jak największej grupy zainteresowanych ze swoją bogatą ofertą edukacyjną, w skład której wchodzi zajęcia organizowane w placówkach edukacyjnych, ścieżki przyrodnicze, warsztaty, niezliczone konkursy, leśne kompleksy promocyjne, centra edukacyjne itp.

Należy jednak zwrócić uwagę, że Lasy Państwowe nie wyręczają resortu oświaty ani nie konkurują z innymi podmiotami prowadzącymi edukację ekologiczną społeczeństwa. Dysponując dobrze wykształconą kadram,

starają się wypełnić lukę dotyczącą lasów i leśnictwa w systemie edukacji oraz przyczynić się do kształtowania proekologicznych postaw najmłodszych (Strumińska-Doktór i Jagodzińska, 2018). Największym atutem zajęć z edukatorami leśnymi jest to, że odbywają się one najczęściej w otoczeniu przyrody. Las to szczególne środowisko dla edukacji. Jego wyjątkowa złożoność oraz możliwość bezpośredniego kontaktu z „dziką” przyrodą wywołują określone emocje u odbiorców, pozwalają na powiązanie szkolnych teoretycznych wiadomości z otaczającą rzeczywistością, dają okazję do prowadzenia badań, wyćwiczenia praktycznych umiejętności, a nie tylko nabycia kolejnej porcji wiedzy (Nowak i Żeber-Dzikowska, 2001; Wójtowicz, 2001; Cichy, 2003; Frąckowiak i Jagodziński, 2005).

Celem opracowania było ustalenie zakresu, w jakim obecna oferta edukacyjna nadleśnictwa odpowiada potrzebom szkół zielonogórskich, a w jakim wymaga ona modyfikacji i dostosowania do aktualnych potrzeb uczniów, z punktu widzenia dyrektorów oraz nauczycieli szkół.

MATERIAŁ I METODY

Na potrzeby artykułu przeprowadzono badania jakościowe, do których zastosowano metody badania sondażowego, techniki ankietyzacji, a także narzędzia badawczego – kwestionariusza ankiety. Z uwagi na ograniczony i jednocześnie spersonalizowany zakres badań dobór próby był celowy. Posiłkując się metodami wnioskowania dedukcyjnego i indukcyjnego, dodatkowo wykorzystano doświadczenia własne autorów oraz pogłębione wywiady bezpośrednie z wybranymi respondentami.

Badanie wykonano za pomocą anonimowych ankiet online, przesłanych bezpośrednio na skrzynki mailowe szkół podstawowych, szkół branżowych I i II stopnia, technikum oraz liceum znajdujących się w części Zielonej Góry położonej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zielona Góra. Grupą docelową pierwszej ankiety, złożonej z 15 pytań, byli dyrektorzy i zastępcy dyrektorów tych szkół. Grupą docelową drugiej z ankiet, w której zadano 19 pytań, byli wychowawcy klas, nauczyciele przyrody oraz biologii. W związku z tym, że większość analizowanych danych dotyczyła roku 2021, rok ten jest wyznacznikiem statystycznym dla informacji zawartych w artykule.

Według danych GUS w Zielonej Górze w 2021 r. mieszkało ok. 140 tys. osób. Na terenie miasta było 30 szkół podstawowych (12 236 uczniów), 16 liceów (4616 uczniów), 9 techników (3945 uczniów) i 8 szkół branżowych I i II stopnia (904 uczniów). Ankiety skierowano do 40% szkół podstawowych, 19% liceów, 33% techników i 13% szkół branżowych I i II stopnia. Sumarycznie na terenie miasta położonego w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa do szkół uczęszczało 8119 uczniów (37%).

Ankiety zarówno dla dyrektorów, jak i nauczycieli miały część wspólną, w ramach której wyróżniono następujące zakresy:

- I. – pytania dotyczące znajomości oferty nadleśnictwa oraz uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez pracowników nadleśnictwa
- II. – pytania dotyczące propozycji modyfikacji oferty nadleśnictwa, wzbogacenia atrakcyjności oferty z punktu widzenia placówek edukacyjnych.

Ankieta przeznaczona dla nauczycieli zawierała dodatkową część pytań o charakter i częstotliwość zajęć edukacyjnych prowadzonych poza siedzibą szkoły. W ramach badań, dla pełniejszego zobrazowania zaangażowania pracowników nadleśnictwa w edukację leśną, porównano dane zawarte w rocznym sprawozdaniu dotyczącym edukacji leśnej Nadleśnictwa Zielona Góra z 2021 r. z danymi zawartymi w rocznym „Raportie z Działalności Edukacyjnej Lasów Państwowych 2021 r.”.

WYNIKI BADAŃ

Łącznie uzyskano 8 ankiet wypełnionych przez dyrektorów szkół i ich zastępców oraz 20 ankiet od nauczycieli. Dominującą grupą wypełniających ankietę byli dyrektorzy szkół podstawowych (87%) oraz nauczyciele szkół podstawowych (100%). Spośród tych ostatnich przeważała grupa nauczycieli prowadząca zajęcia w klasach IV–VIII (65%).

Na podstawie wyników z pierwszej części ankiety, czyli pytań dotyczących znajomości oferty nadleśnictwa oraz uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez pracowników nadleśnictwa, można stwierdzić, że blisko 80% ankietowanych prowadziło zajęcia z przyrody/biologii poza terenem szkoły, z czego 50% nauczycieli w ostatnich dwóch latach nie miało

wspólnych zajęć z edukatorem nadleśnictwa. Najczęściej zajęcia prowadzone były na terenie przyszkolnym (35%), w centrum nauki Keplera (19%) oraz w lesie, lecz bez edukatora z nadleśnictwa (16%). Tylko 7% zajęć prowadzonych było wspólnie z edukatorem Nadleśnictwa Zielona Góra, a 5% zajęć na terenie innego nadleśnictwa. Na pytanie o znajomość oferty edukacyjnej nadleśnictwa odpowiedzi twierdzącej udzieliło 63% dyrektorów i tylko 35% nauczycieli. Respondenci, którzy udzielili odpowiedzi przeczącej na powyższe pytanie, jako główny powód nieznaności oferty wskazali brak rozpowszechnienia wśród szkół informacji o ofercie edukacyjnej nadleśnictwa, a tym samym nieuwzględniania jej w programie nauczania (dyrektorzy – 75%, nauczyciele – 71%).

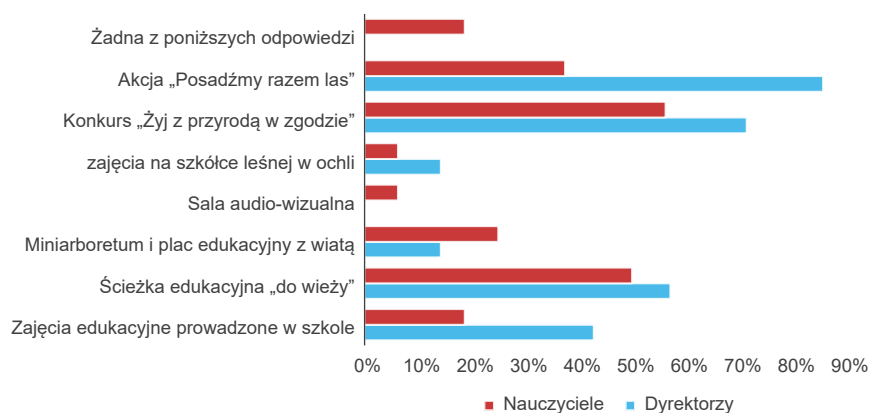
Według opinii dyrektorów najbardziej znane propozycje z oferty edukacyjnej nadleśnictwa to akcja „Posadźmy razem las” (86%), konkurs „Żyj z przyrodą w zgodzie” (71%) oraz ścieżka edukacyjna „Do wieży” (57%). Te same trzy pozycje rozpoznali także nauczyciele, jednak w nieco innym układzie, co przedstawiono na rysunku 1.

Zarówno dyrektorzy (86%), jak i nauczyciele (88%) uważają, że oferta edukacyjna nadleśnictwa skierowana jest w głównej mierze do przedszkoli oraz szkół podstawowych.

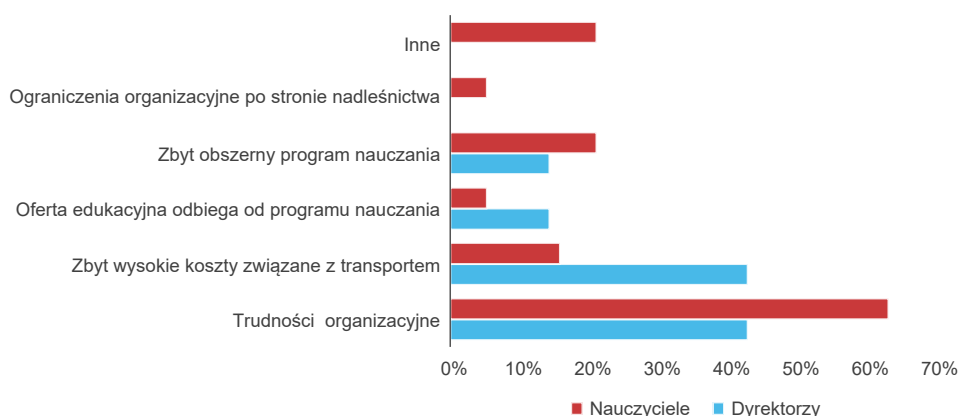
Za główne powody sporadycznego korzystania z oferty edukacyjnej nadleśnictwa (rys. 2) bądź też nieuczestniczenia w nich w ogóle, dyrektorzy uznali trudności organizacyjne (43%) oraz zbyt wysokie koszty związane z transportem (43%). Nauczyciele wskazali natomiast trudności organizacyjne (63%), zbyt obszerny program nauczania (21%) oraz inne (21%). W ramach ostatniej grupy w części opisowej nauczyciele podkreślili, że w środowisku szkolnym informacja o ofercie edukacyjnej nadleśnictwa nie była wystarczająco rozpowszechniona.

Druga część pytań dotyczyła uzyskania od ankietowanych informacji na temat kierunku zmian, w jakim powinno iść nadleśnictwo, by oferta edukacyjna stała się bardziej rozpoznawalna i atrakcyjna dla placówek edukacyjnych. Zarówno dyrektorzy, jak i nauczyciele wskazali jednomyślnie cztery główne obszary modyfikacji oferty nadleśnictwa:

1. poznanie pracy w lesie – spotkanie uczniów z leśniczym i poznanie jego codziennego dnia pracy to

Rys. 1. Oferta edukacyjna nadleśnictwa (opracowanie własne)
Fig. 1. Educational offer of the forestry inspectorate (the author’s study)

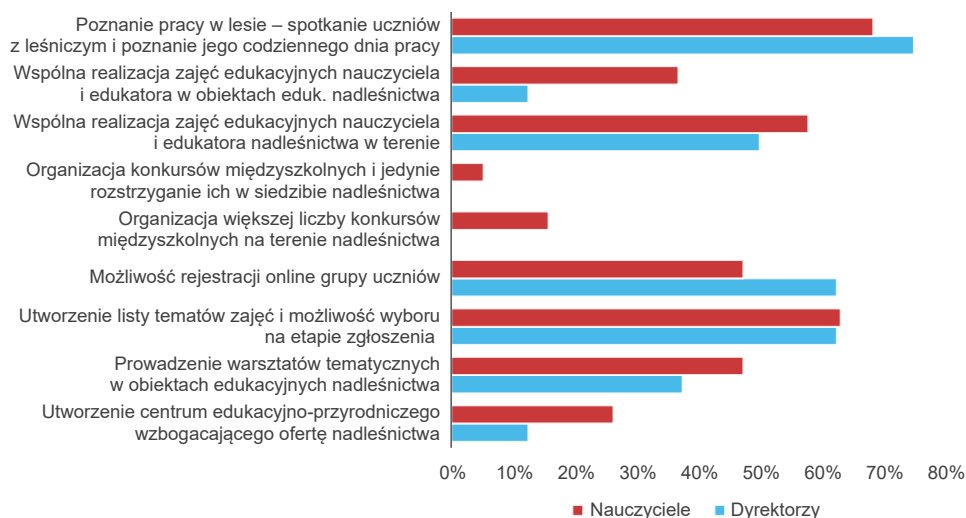
Rys. 2. Czynniki ograniczające zajęcia edukacyjne w nadleśnictwie (opracowanie własne)
Fig. 2. Factors limiting educational activities in the forest district (the author’s study)

propozycja, która zyskała najwyższą aprobatę dyrektorów (75%) i nauczycieli (68%)

2. utworzenia listy tematów zajęć i możliwość wyboru na etapie zgłoszenia – dyrektorzy i nauczyciele (63%).
3. wprowadzenie możliwości rejestracji online to kolejna ważna z punktu widzenia ankietowanych propozycja dyrektorów (63%) i nauczycieli (47%).
4. organizacja wspólnych zajęć nauczyciela z edukatorem leśnym na terenie nadleśnictwa zyskało aprobatę dyrektorów (50%) oraz nauczycieli (53%).

Zbiorcze zestawienie ww. wyników przedstawiono na rysunku 3.

Z kolei na pytanie dotyczące możliwości wzbogacenia programu nauczania o zajęcia tematyczne na terenie nadleśnictwa twierdząco odpowiedziało 100% dyrektorów (50% zdecydowanie tak, 50% tak) oraz 90% nauczycieli (65% zdecydowanie tak, 25% tak). Na pytanie o tematykę, którą warto poruszać podczas zajęć terenowych, dyrektorzy odpowiedzieli, że zagadnienia związane z ochroną przyrody, florą i fauną w otaczającym środowisku oraz pożarami lasów. Zdaniem nauczycieli na zajęciach, oprócz ochrony przyrody, warto uczyć tego, jak właściwie zachowywać się w lesie czy jak się w nim nie zgubić. Szczegółowy rozkład odpowiedzi ujęto w tabeli 1.

Rys. 3. Modyfikacja oferty edukacyjnej nadleśnictwa (opracowanie własne)
Fig. 3. Modification of the educational offer of the forest inspectorate (the author's study)

Tabela 1. Tematyka zajęć (opracowanie własne)

Table 1. Topics of classes (the author's study)

Lp.	Oferta edukacyjna nadleśnictwa – jakie tematy warto przedstawić na zajęciach terenowych lub w obiektach edukacyjnych nadleśnictwa?	Dyrektorzy		Nauczyciele	
		zdecydowanie tak	tak	zdecydowanie tak	tak
1)	Gospodarka leśna – podstawowe informacje o tym, czym tak naprawdę zajmują się leśnicy	25%	50%	50%	40%
2)	Gospodarka łowiecka – na czym polega i dlaczego jest niezbędna	13%	38%	25%	20%
3)	Drewno – skąd się bierze i do czego jest wykorzystywane	38%	50%	50%	45%
4)	Ochrona przyrody czynna i bierna – w kraju i wokół Zielonej Góry	75%	13%	80%	20%
5)	Lasy – funkcje produkcyjne i pozaprodukcyjne	13%	63%	40%	35%
6)	Flora i fauna w otaczającym nas środowisku	75%	13%	65%	35%
7)	Budowa warstwowa lasu	63%	25%	45%	30%
8)	Jak właściwie zachować się w lesie, na co zwracać uwagę i czego nam nie wolno robić	63%	25%	70%	15%
9)	Pożar w lesie, jak powstaje i jak reagować	75%	25%	50%	30%
10)	Szkołka leśna – jak powstaje młode pokolenie lasu	63%	38%	35%	45%
11)	Las online – jak korzystać z dostępnych aplikacji	0%	100%	40%	25%
12)	Pory roku w lesie	38%	50%	50%	45%
13)	Z mapą i kompasem w lesie	63%	38%	70%	15%

Dodatkowo w ankietach zaproponowano możliwe do wprowadzenia w ofercie edukacyjnej nadleśnictwa nowe propozycje cyklicznych zajęć terenowych i kameralnych. Pierwszą z nich jest aktywna forma edukacji leśnej wykorzystującej geocaching „Poszukiwanie ukrytych skarbów” z użyciem urządzeń wyposażonych w GPS. Obie ankietowane grupy – dyrektorzy (25% zdecydowanie tak, 50% tak) oraz nauczyciele (65% zdecydowanie tak, 25% tak) – opowiedziały się za tą formą edukacji połączonej z zabawą.

Kolejna oferta to zajęcia pt. „Las w szkole, szkoła w lesie”. W tym przypadku zainteresowane klasy przynajmniej dwukrotnie miałyby możliwość spotkać się z leśnikiem. W pierwszym etapie na zajęciach w szkole wspólnie z leśniczym zaprojektowałyby konkretne zadanie gospodarcze, np. pozyskanie drewna lub odnowienie fragmentu lasu, a w drugim etapie zobaczyliby efekt swoich decyzji w terenie. Zarówno dyrektorzy, jak i nauczyciele uznali tę propozycję za wyjątkowo interesującą – dyrektorzy (75% zdecydowanie tak, 25% tak), nauczyciele (50% zdecydowanie tak, 45% tak).

Trzecia propozycja to tzw. „Dni otwarte leśników zielonogórskich”, w ramach których odbyłyby się dwu-, trzydniowy cykl konkursów, np. plastycznych, fotograficznych itp. oraz zajęć edukacyjnych na terenie nadleśnictwa, zakończonych wspólnym podsumowaniem i ogniskiem. Propozycja spotkała się z zainteresowaniem ankietowanych – dyrektorzy (12% zdecydowanie tak, 88% tak), nauczyciele (50% zdecydowanie tak, 25% tak).

Inną propozycją były zajęcia edukacyjne pod nazwą „Las z klasą”, w ramach których uczniowie

i pracownicy nadleśnictwa wspólne sadziliby las. Podczas tej czynności uczniowie zadawaliby pytania dotyczące leśnictwa. Ta jednodniowa akcja zakończona ogniskiem dla dwóch klas to dobra propozycja wg dyrektorów i nauczycieli – dyrektorzy (63% zdecydowanie tak, 25% tak), nauczyciele (55% zdecydowanie tak, 40% tak).

Ostatnia propozycja rozbudowania oferty edukacyjnej nadleśnictwa to akcja „Posprzątaj po dorosłych”, w ramach której edukatorzy wspólnie z dziećmi sprzątają wybrany fragment lasu na terenie nadleśnictwa. Ankietowani uznali powyższą propozycję za dość interesującą – dyrektorzy (38% zdecydowanie tak, 25% tak), nauczyciele (40% zdecydowanie tak, 35% tak). Na otwarte pytanie „W jakim kierunku winna iść edukacja przyrodnicza nadleśnictwa, by docelowo dotrzeć do jak największej grupy uczniów?” udzielono kilku interesujących odpowiedzi. Dyrektorzy zwracali uwagę na to, że „oferta edukacyjna nadleśnictwa winna docierać do placówek oświatowych z Urzędu Miasta”, a nauczyciele zaproponowali, by „udostępniać tematy zajęć do szkół”, organizować „więcej lekcji” oraz „jak najwięcej spotkań w terenie”, „pamiętać o większej reklamie, ulotkach, plakatach, e-mailach z ofertą do szkół”, „wysyłać e-maile z ofertą bezpośrednio do nauczycieli”, „prowadzić z leśnikiem zajęcia w terenie wymagające od ucznia aktywności” itp.

W tabeli 2 porównano dane statystyczne Nadleśnictwa Zielona Góra z danymi średniego nadleśnictwa z kraju oraz średniego nadleśnictwa z RDLP w Zielonej Górze, opracowanymi na podstawie Raportu LP z działalności edukacyjnej z 2021 r. (Lasy Państwowe, 2022).

Tabela 2. Dane statystyczne edukacji leśnej 2021 r. (opracowanie własne)
Table 2. Forest education statistics for 2021 (the author's study)

Edukacja leśna 2021		Średnie nadleśnictwo wg Raportu LP	Nadleśnictwo Zielona Góra	Średnie nadleśnictwo wg Raportu LP w RDLP Zielona Góra
1		2	3	4
w tym spotkania (liczba zajęć/ uczestników):	zajęcia terenowe	25/798	18/491	16/589
	średnio w izbie leśnej* (279 obiektów)	13/361	0	14/407
	w innych ośrodkach (np. domy kultury, świetlice)	3/84	0	3/77

Tabela 2 – cd. / Table 2 – cont.

	1	2	3	4
konkursy leśne		1/119	0	1/38
spotkania w szkołach		7/273	2/74	3/94
akcje, imprezy okolicznościowe		6/918	4/520	4/884
wystawy		10/3153	0	0
Liczba współpracujących szkół		11	13	6
Liczba uczestników (forma rejestrowana)		2 571	1 085	1 797
Festyny; targi (wart. szacunkowe)		1 398	1 050	4 683
w tym udział uczestników	wiek <7	22%	9%	–
	wiek 7–15	39%	45%	–
	wiek 16–19	10%	3%	–
	wiek >19	29%	43%	–
Liczba edukatorów		16	29	14

DYSKUSJA

Ankietowani uznali, że oferta edukacyjna nadleśnictwa skierowana jest w głównej mierze do przedszkoli oraz szkół podstawowych (dyrektorzy 86%, nauczyciele 88%). Potwierdzeniem tego stanu rzeczy są dane zawarte w tabeli 2 opracowane na podstawie Raportu LP z działalności edukacyjnej z 2021 r., z którego wynika, że w przeciętnym nadleśnictwie 61% edukowanych stanowią dzieci i młodzież do 15 roku życia (Lasy Państwowe, 2022). Według danych statystycznych z 2021 r., w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Zielona Góra znajdowało się 12 szkół podstawowych, 3 licea, 3 technika i 1 zasadnicza szkoła zawodowa. Łącznie w 374 oddziałach kształciło się 8,1 tys. uczniów, z czego w szkołach podstawowych 5,3 tys. uczniów. Zgodnie z tabelą 2 w 2021 r. nadleśnictwo objęło edukacją 1,1 tys. dzieci, z czego ze szkół podstawowych 0,5 tys. (9%). W porównaniu z danymi z Raportu LP z działalności edukacyjnej z 2021 r., jest to wynik niższy niż dane globalne, gdzie łącznie edukacją leśną objęto 424,8 tys. (14%) uczniów szkół podstawowych z 3100 tys. dzieci kształcących się w roku szkolnym 2020/2021. Zgodnie z wynikami ankiety skierowanej do nauczycieli, tylko 7% zajęć prowadzonych poza siedzibą szkoły realizowanych było wspólnie z edukatorem Nadleśnictwa

Zielona Góra. Jednym z czynników wpływających na niższy od średniej krajowej udział procentowy uczniów objętych edukacją przez nadleśnictwo jest zbyt mało rozpowszechniona oferta edukacyjna nadleśnictwa wśród szkół. Na pytanie o znajomość oferty edukacyjnej nadleśnictwa, odpowiedzi twierdzącej udzieliło 63% dyrektorów i tylko 35% nauczycieli. Za główne powody sporadycznego korzystania z oferty edukacyjnej nadleśnictwa bądź też niekorzystania z niej wcale ankietowani uznali trudności organizacyjne (dyrektorzy 43%, nauczyciele 63%), zbyt wysokie koszty związane z transportem (dyrektorzy 43%) oraz zbyt obszerny program nauczania (nauczyciele 21%). Opinia ankietowanych dotycząca kosztów organizacyjnych, w tym kosztów dojazdu, jest obiektywnym problemem edukacji leśnej (Żornaczuk, 2005; Wnuk, 2006; Rozen, 2008; Greczuk, 2010). Według Greczuk (2010), do kosztów związanych z organizacją dochodzą jeszcze problemy związane z organizacją zastępstw w szkołach oraz zbyt obszerny program nauczania znacznie ograniczający liczbę wyjazdów poza siedzibę szkoły. Mimo że coraz częściej przesuwają się terminy zajęć edukacyjnych z powodu konieczności realizacji innych zadań przez głównych edukatorów nadleśnictwa, tylko 5% nauczycieli wskazało w ankiecie trudności organizacyjne występujące po stronie nadleśnictwa.

Zarówno dyrektorzy, jak i nauczyciele wskazali główne kierunki zmian, w jakich winno iść nadleśnictwo, by oferta edukacyjna stała się bardziej rozpoznawalna i atrakcyjna dla placówek edukacyjnych. Wzbogacenie oferty edukacyjnej o pokazanie codziennej pracy leśniczego (dyrektorzy 75%, nauczyciele 68%), utworzenie listy tematów zajęć i możliwość wyboru na etapie zgłoszenia (dyrektorzy i nauczyciele 63%), możliwość rejestracji online (dyrektorzy 63%, nauczyciele 47%) oraz umożliwienie organizacji wspólnych zajęć nauczyciela z edukatorem leśnym na terenie nadleśnictwa (dyrektorzy 50%, nauczyciele 53%) to główne oczekiwania ankietowanych. Biorąc pod uwagę badania ankietowe przeprowadzone w 2018 r. na grupie wielkopolan, którzy uznali (80%), że w przedszkolach i szkołach powinno się więcej mówić o polskiej przyrodzie, lesie i pracy leśników (Krokowska-Paluszak i in., 2018), jak również opinię Referowskiej-Chodak (2017), podkreślającą, że poszerzenie zajęć edukacyjnych o zagadnienia z zakresu gospodarki leśnej powinno przyczynić się do większego zrozumienia, na czym polega praca leśnika i jakie są jej konsekwencje, warto dostosować ofertę edukacyjną dla dzieci i młodzieży do współczesnych potrzeb i oczekiwań społecznych. Z kolei zajęcia prowadzone przez nauczycieli i edukatorów leśnych to oczekiwany przez leśników właściwy kierunek zmian. Z wywiadu z edukatorami badanej jednostki, jak również z dostępnych w tym obszarze badań i analiz, wynika, iż dość często nauczyciele nie angażują się w prowadzenie zajęć terenowych z oferty edukacyjnej Lasów Państwowych. Działa to demotywująco na uczniów i zmniejsza ich dyscyplinę (Zalejska-Niczyporuk, 2005; Będkowska, 2005a). Na leśników przerzucana jest wówczas pełna odpowiedzialność za zachowanie uczniów i przyswojenie przez nich wiadomości (Wrześniewski, 2005). Zajewska-Niczyporuk (2005) uważa, że dopiero pełna współpraca nauczyciela z pracownikiem LP daje pozytywne efekty kształcenia dzieci i młodzieży. Role nauczycieli i edukatorów powinny być szczegółowo rozpisane w scenariuszu zajęć i uwzględniać przygotowanie uczniów do tematyki i organizacji lekcji terenowej, a także jej podsumowanie (Zalejska-Niczyporuk, 2005; Będkowska, 2005b; 2007; 2008).

Za najistotniejsze tematy warte omówienia podczas zajęć terenowych dyrektorzy wskazali ochronę przyrody (75%), florę i faunę w otaczającym środowisku

(75%) oraz zagrożenie pożarowe lasów (75%). Nauczyciele, oprócz ochrony przyrody (80%), wskazali zajęcia dotyczące właściwego zachowania się w lesie (70%) oraz naukę korzystania z mapy i kompasu (70%). W artykule Referowskiej-Chodak (2017), opracowanym na podstawie badań ankietowych zawartych w pracach dyplomowych (Żornaczuk, 2007; Utnicki, 2013; Gizińska, 2013), ustalono poziom wiedzy ankietowanych dotyczący między innymi lasów, pracy leśnika i stosunku do przyrody.

Na standardowe pytanie, czy lasów w Polsce przybywa, większość uczniów klas IV–VI udzieliło odpowiedzi negatywnej (Żornaczuk, 2007; Utnicki, 2013). Pozytywne zjawisko to zauważalny wzrost świadomości uczniów na temat faktycznego stanu zasobów leśnych. W 2007 r. jedynie 8,6% uczniów, którzy spotkali się z edukatorem, uznało, że lasów w Polsce przybywa, a w 2013 r. liczba ta wzrosła do 26%. Według uczniów klas IV–VI odbywających zajęcia z edukatorem leśnym, leśnik głównie chroni las przed kłusownictwem i kradzieżą (75,3%), pielęgnuje las (74,4%) czy też chroni przyrodę (69,3%), a jedynie 5,5% uczniów uznało, że leśnik ścina drzewa (Żornaczuk, 2007). W badaniach ankietowych, którymi objęto uczniów szkół średnich i dorosłych w 2013 r., już 27,3% uczestników kojarzy leśnika z wycinką drzew (Gizińska, 2013). W przypadku uczestników edukacji leśnej przedstawiony wyżej pewien stereotyp pracy leśników wynika z nacisku edukacji na aspekty hodowlane i ochroniarskie, a w minimalnym stopniu skupieniu się na użytkowaniu lasu oraz wzbudzającym społeczne kontrowersje wycinaniu drzew (Anderwald, 2009). Z wywiadu z edukatorami analizowanej jednostki wynika, że coraz częściej w ramach prowadzonych zajęć z dziećmi i młodzieżą poruszane są tematy pozyskania drewna i wykorzystaniem go w gospodarce. Mimo to z danych zamieszczonych w tabeli 1 wynika, że zarówno dyrektorzy, jak i nauczyciele zauważają potrzebę zmian w tematyce zajęć prowadzonych na terenie nadleśnictwa. Według ankietowanych, edukatorzy powinni udzielać uczniom więcej informacji na temat gospodarki leśnej i pracy leśnika (dyrektorzy – zdecydowanie tak 25%, tak 50%; nauczyciele – zdecydowanie tak 50%, tak 40%) czy też drewna – skąd się bierze i do czego jest wykorzystywane (dyrektorzy – zdecydowanie tak 38%, tak 50%; nauczyciele – zdecydowanie tak 50%, tak 45%).

Zdecydowana większość ankietowanych uznała, że zajęcia tematyczne na terenie nadleśnictwa mogą być istotnym elementem uzupełniającym i wzbogacającym realizowane programy nauczania (dyrektorzy – 50% zdecydowanie tak – 50% tak; nauczyciele – 65% zdecydowanie tak, 25% – tak).

Każda z propozycji wzbogacenia oferty edukacyjnej nadleśnictwa o nowe, możliwe do wprowadzenia formy cyklicznych zajęć terenowych i kameralnych zyskała aprobatę ankietowanych. Aktywna forma edukacji leśnej wykorzystującej geocaching „poszukiwanie ukrytych skarbów”, dwukrotne spotkania z uczniami na zajęciach pt. „Las w szkole, szkoła w lesie”, dwu-, trzydniowy cykl konkursów pod nazwą „Dni otwarte leśników zielonogórskich”, czy też wspólne sadzenie lasu uczniów z leśnikami w ramach akcji „Las z klasą” to nowe projekty, które w najbliższym czasie mogą być wprowadzone i realizowane na terenie nadleśnictwa. Bezpośrednie sąsiedztwo dużego miasta wiąże się z zapewnieniem przez nadleśnictwo odpowiedniej jakości oferty edukacyjnej, dostępności różnorodnych obiektów edukacyjnych oraz większej otwartości i gotowości na współpracę ze szkołami. Jednak biorąc pod uwagę informację uzyskaną z badań ankietowych, że jedynie 7% zajęć pozaszkolnych organizowanych przez ankietowanych nauczycieli realizowanych było na terenie nadleśnictwa, jak również niski poziom wiedzy na temat oferty edukacyjnej nadleśnictwa (brak wiedzy – dyrektorzy 37%, nauczyciele 65%), należy poszukać odpowiedzi na pytanie, czy poszerzanie bazy edukacyjnej przy obecnym modelu edukacyjnym przyjętym w nadleśnictwie to właściwy kierunek zmian. Białecki (2008) uważa, że „Lasy Państwowe dysponują bazą obiektów edukacyjnych umożliwiającą potencjalnie przeprowadzenie praktycznych zajęć z edukacji ekologicznej dla wszystkich młodych Polaków. Obiekty te są często niewykorzystane w należyty sposób (...), a możliwości korzystania z nich są niedostatecznie rozpropagowane. Mimo powstawania leśnych kompleksów promocyjnych i mimo działań promocyjnych Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych wiedza o możliwościach infrastrukturalnych Lasów Państwowych wśród pedagogów jest wciąż zbyt mała”. Innym czynnikiem ograniczającym w sposób istotny chęć promowania nadleśnictwa jako miejsca do odbywania zajęć z edukacji przyrodniczo-leśnej są

możliwości kadrowe nadleśnictwa i liczba dostępnych pracowników z predyspozycjami do prowadzenia zajęć na właściwym poziomie merytorycznym. W tabeli 2 wykazano, że edukację leśną prowadziło w 2021 r. 29 pracowników. Do tej liczby zalicza się jednak pracowników uczestniczących w jednej akcji, „Posadźmy razem las”. W rzeczywistości w 2021 r. w Nadleśnictwie Zielona Góra pracowało jedynie dwóch edukatorów profesjonalnie prowadzących zajęcia z dziećmi i młodzieżą, dla których edukacja leśna jest tylko zajęciem dodatkowym.

Kolejnym coraz istotniejszym czynnikiem ograniczającym znacznie liczbę zajęć edukacyjnych jest coraz częstsze angażowanie pracowników, w tym edukatorów, w kampanie promocyjne Lasów Państwowych. Na terenie RDLP w Zielonej Górze działania promocyjne mają szeroki charakter i do akcji organizowanych na terenie tej jednostki angażowani są edukatorzy z sąsiednich nadleśnictw. To dodatkowo ogranicza czas do zagospodarowania w ramach edukacji w jednostce macierzystej. Anderwald (2009) uważa, że „półformalnie edukacja w wydaniu leśnym często skupia się mocniej na promocji firmy i obalaniu stereotypów psujących wizerunek leśnika – dobrego gospodarza lasu, niż na edukowaniu”. Powstała w ten sposób luka uzupełnia się innymi pracownikami, głównie leśniczymi i podleśniczymi. Według Kapuścińskiego (2008) jest to powszechnie przyjęty przez LP model edukowania społeczeństwa, polegający na powierzaniu edukacji leśnej osobom nieprzygotowanym zawodowo do pełnienia roli pedagogów. Nauczyciele szkół zielonogórskich oczekują od edukatorów nadleśnictwa odpowiedniego przygotowania pedagogicznego, w efekcie czego w Nadleśnictwie Zielona Góra liczba zajęć edukacyjnych w głównej mierze zależy od czasu, który mogą przeznaczyć na nie profesjonalni edukatorzy. Coraz częściej terminy wizyt dzieci dostosowywane są do planu pracy i dostępności konkretnego edukatora, który ze względu na uczestnictwo w równie ważnych kampaniach promocyjnych Lasów Państwowych ma coraz mniej czasu na wyjście do lasu z uczniami.

Ważnym elementem edukacji przyrodniczo-leśnej jest budowanie zaufania społecznego i pozytywnego nastawienia do leśników na podstawie wiarygodnego źródła (Wajchman i in., 2014). Według „Encyklopedii Leśnej” podstawowym celem edukacji leśnej jest

upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym, wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarce leśnej oraz budowanie zaufania społecznego do leśników, a edukacja leśna to – obok udostępniania lasów społeczeństwu – misja Lasów Państwowych (Cel edukacji leśnej..., b.d.). Duże znaczenie ma stałe podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania ze wszystkich równorzędnych i równoprawnych funkcji lasu (produkcyjnych, ochronnych – w tym ochrony różnorodności biologicznej, rekreacyjnych, estetycznych i kulturowych – a wszystkie one są ważne dla społeczeństwa). Fachowe informacje z wiarygodnych źródeł są istotne w dobie ożywionych dyskusji na temat ochrony przyrody i wpływu działań ochronnych na życie ludzi – zwłaszcza w pobliżu terenów cennych przyrodniczo. Musi to być również rzetelna informacja o pracy ludzi zarządzających polskimi lasami, a także o teoretycznych podstawach leśnictwa.

WNIOSKI

1. Nauczyciele realizujący program nauczania poza szkołą rzadko (7%) wybierają nadleśnictwo jako miejsce, w którym można przeprowadzić zajęcia terenowe.
2. Według ankietowanych oferta nadleśnictwa ustępuje innym miejscom organizacji zajęć pozaszkolnych głównie ze względów organizacyjnych, zbyt wysokich kosztów oraz zbyt obszernego programu nauczania.
3. Respondenci uznali, że zajęcia terenowe oraz ich tematyka powinny wzbogacać programy nauczania.
4. Zarówno dyrektorzy, jak i nauczyciele są otwarci na nowe propozycje zajęć w terenie wymagających od uczniów większej aktywności i otwartości oraz umożliwiających naukę przez zabawę.
5. Utworzenie listy tematów zajęć, możliwość wyboru na etapie zgłoszenia, rejestracja online oraz organizacja wspólnych zajęć nauczycieli z edukatorem leśnym to główne potrzeby dyrektorów i nauczycieli.
6. Ankietowani oczekują, by w ofercie edukacyjnej nadleśnictwa uwzględniono zajęcia z leśniczym wykonującym codzienne obowiązki, by przekazywano więcej informacji na temat gospodarki leśnej oraz produkcji i wykorzystywania drewna.
7. Coraz większe zaangażowanie pracowników, w tym edukatorów, w kampanie promocyjne Lasów Państwowych w istotny sposób przyczynia się do zmniejszenia liczby zajęć terenowych organizowanych dla dzieci i młodzieży.
8. Edukację przyrodniczo-leśną prowadzą pracownicy wykonujący szereg innych obowiązków i stąd też dostępność czasowa edukatorów nadleśnictwa jest znacznie ograniczona.
9. Spełnienie oczekiwań dyrektorów i nauczycieli co do modyfikacji oferty edukacyjnej oraz większej otwartości dla szkół, przy jednoczesnym utrzymaniu obecnego modelu edukacji w nadleśnictwie, doprowadzi do stopniowego wyczerpania zawodowego pracowników.
10. Edukację przyrodniczo-leśną, w szczególności w bezpośrednim sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich, powinien prowadzić pracownik na pełnym etacie, nieobciążony innymi dodatkowymi zadaniami.
11. Powierzenie tego zadania profesjonalnemu edukatorowi docierającemu do jak największej grupy dzieci i młodzieży, a pośrednio również do ich rodziców, to szansa na poprawę postrzegania leśników oraz ich pracy przez lokalne społeczeństwo.
12. Należy przeprowadzić w nadleśnictwie odpowiednią modyfikację oferty edukacyjnej uwzględniającą potrzeby ankietowanych.
13. Zasadnym jest przeprowadzenie podobnego badania ankietowego przed zakończeniem realizacji obowiązującego w nadleśnictwie 10-letniego „Programu edukacji leśnej społeczeństwa” oraz uwzględnienie wyników tych badań w nowym programie.

PIŚMIENNICTWO

- Anderwald, D. (2009). Zielony pijar, czyli sztuka „uwodzenia” edukacją przyrodniczo-leśną [Green Piar, or the art of “seduction” with nature and forest education] *SIM CEPL*, Rogów, 20(1), 9–45 [in Polish].
- Będkowska, H. (2005a). Wycieczka do lasu. Poradnik dla nauczycieli, rodziców i opiekunów [A trip to the forest. A guide for teachers, parents and carers]. Warszawa: Wyd. Multico Oficyna Wydawnicza, 235 [in Polish].
- Będkowska, H. (2005b). Prezentacja programu edukacyjnego „Leśnik gospodarzem lasu” [Presentation of the

- educational program “Forester as the host of the forest” *Stud. Mat. CEPL w Rogowie*, 3(10), 17–23 [in Polish].
- Będkowska, H. (2007). Wykorzystanie gier dydaktycznych podczas lekcji w lesie [The use of didactic games during lessons in the forest] *Stud. i Mat. CEPL w Rogowie*, 1(15), 48–53 [in Polish].
- Będkowska, H. (2008). Odnaleźć radość edukacji [Find the joy of education] *Las Polski*, 23, 20 [in Polish].
- Białecki, M. (2008). Możliwości rozwoju edukacji leśnej w Polsce [Possibilities of forest education development in Poland] *Mat. z konferencji: Leśna edukacja – program i przepisy prawne*. Janów Lubelski: Towarzystwo Przyjaciół Lasu [in Polish].
- Cel edukacji leśnej [hasło]. (b.d.). *Encyklopedia leśna*. <https://www.encyklopedialesna.pl/haslo/cel-edukacji-leśnej-społeczeństwa/> [data dostępu 15.07.2023].
- Chrzanowski, T. (2009). Edukacja leśna społeczeństwa w Lasach Państwowych – jaka jest, jaką może być [Forest education of the society in the State Forests – what it is, what it can be] *Post. Tech. Leśn.*, 105, 13–20 [in Polish].
- Cichy, D. (2003). Szkoła wobec wyzwań edukacji biologicznej i środowiskowej w XXI wieku [School facing the challenges of biological and environmental education in the XXI century]. Warszawa: Wyd. Instytut Badań Edukacyjnych, 211 [in Polish].
- Edukacja w pigułce (2021). Polska w liczbach https://www.polskawliczbach.pl/Zielona_Gora#edukacja-w-pigulce [data dostępu 15.07.2023]
- Frąckowiak, E., Jagodziński, A. M. (2005). Dlaczego o lesie w lesie? [Why about a forest in a forest?] *Stud. Mat. CEPL w Rogowie*, 3(10), 53–67 [in Polish].
- Gizińska, K. (2013). Edukacja leśna w Nadleśnictwie Wyszaków a poziom świadomości lokalnych mieszkańców – stan aktualny, oczekiwania i potrzeby [Forest education in Wyszaków Forest Inspectorate and the level of awareness of local residents – current status, expectations and needs]. Praca magisterska. Warszawa: Katedra Ochrony Lasu i Ekologii SGGW [in Polish].
- Greczuk, M. (2010). Trudności napotymane przez leśników i nauczycieli w realizacji edukacji leśnej społeczeństwa [Difficulties encountered by foresters and teachers in the implementation of forest education of society] *Stud. Mat. CEPL w Rogowie*, 1(24), 123–127 [in Polish].
- Grzywacz, A. (2012). Nauka, badania, kształcenie leśników i edukacja leśna społeczeństwa w przyszłości [Science, research, education of foresters and forest education of the society in the future] W: A. Grzywacz (red.), *Wizja przyszłości polskich lasów i leśnictwa do 2030 r.* (s. 335–357). Spała: Polskie Towarzystwo Leśne [in Polish].
- Kapuściński, R. (2008). Leśne kompleksy promocyjne – oczekiwania, rzeczywistość, niewykorzystane szanse [Promotional forest complexes - expectations, reality, missed opportunities]. *Post. Tech. Leśn.*, nr 102, 19–28 [in Polish].
- Krokowska-Paluszak, M., Łukowski, A., Gruchała, A., Skorupski, M. (2018). „Las i leśnicy w oczach społeczeństwa” – co wpływa na wizerunek Lasów Państwowych i leśników – badania sondażowe w województwie wielkopolskim [Forest and foresters as perceived by society – what affects the image of the State Forests and foresters – survey in the Wielkopolska Province] W: W. Gil, J. Szewczykiewicz (red.), *Współczesne problemy komunikacji społecznej i edukacji w leśnictwie: Zimowa Szkoła Leśna przy Instytucie Badawczym Leśnictwa: X Sesja, Sękocin Stary, 13–15 marca 2018 r.* 2018. (s. 323–344). Sękocin Stary, Instytut Badawczy Leśnictwa [in Polish].
- Lasy Państwowe (2022). Raport z działalności edukacyjnej Lasów Państwowych 2021. Warszawa: CILP. Pobrane z: <https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/publikacje/informacje-statystyczne-i-raporty/raporty-z-dzialalnosci-edukacyjnej-lasow-panstwowych/raport-edukacyjny-2021.pdf/view> [data dostępu 15.07.2023]
- Nowak, L., Żeber-Dzikowska, I. (2001). Przygotowanie nauczycieli do prowadzenia zajęć z przyrody w terenie [Preparing teachers to conduct nature classes in the field]. W: D. Cichy (red.), *Nauczyciel 2000 – plus. Modernizacja kształcenia nauczycieli przyrody, biologii i ochrony środowiska* (s. 100–105). Warszawa: Wyd. Instytut Badań Edukacyjnych [in Polish].
- Referowska-Chodak, E. (2017). Efektywność edukacji leśnej społeczeństwa. [Effectiveness of forest education of society]. *Stud. Mat. CEPL w Rogowie*, 19, 50, 51–65 [in Polish].
- Rożen, J. (2008). Analiza aktualnych i potencjalnych potrzeb w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Drewnica oraz możliwości ich realizacji [Analysis of current and potential needs in the field of forest education of the society in the Drewnica Forest District and the possibilities of their implementation]. Praca magisterska. Warszawa: Katedra Ochrony Lasu i Ekologii SGGW [in Polish].
- Statystyczne Vademecum Samorządowca (b.d.). <https://svs.stat.gov.pl/>. Warszawa: GUS [data dostępu 15.07.2023].
- Strumińska-Doktór, A., Jagodzińska, A. (2018). Edukacja leśna wsparciem kształcenia szkolnego [Forestry

- education as support for school education]. *Studia Ecologiae et Bioethicae*, 16(4), 67–76 [in Polish].
- Utnicki, P. (2013). Skuteczność edukacji leśnej prowadzonej przez Nadleśnictwo Gryfice, wśród uczniów 4 i 6 klas szkół podstawowych [The effectiveness of forest education conducted by the Gryfice Forestry Inspectorate, among 4th and 6th grade primary school students]. Praca inżynierska. Warszawa: Katedrze Ochrony Lasu i Ekologii SGGW w Warszawie [in Polish].
- Wajchman, S., Borzyszkowski, W., Matulewski, P. (2014). Rola edukacji przyrodniczo-leśnej w kształtowaniu postaw społeczeństwa [The role of nature and forest education in shaping the attitudes of society] W: M.K. Terlecka (red.), *Edukacja ekologiczna. Wybrane problemy* (s. 127–136). Krosno: Armagraf [in Polish].
- Wnuk, Z. (2006). Rola ścieżek przyrodniczych w edukacji i turystyce [The role of nature trails in education and tourism]. *Stud. Mat. CEPL, Rogów*, 13(3), 130–140 [in Polish].
- Wójtowicz, B. (2001). Doskonalenie nauczycieli przyrody w ramach zajęć terenowych [Improvement of nature teachers as part of field activities]. W: D. Cichy (red.), *Nauczyciel 2000 – plus. Modernizacja kształcenia nauczycieli przyrody, biologii i ochrony środowiska* (s. 106–111). Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych [in Polish].
- Wrześniewski, W. (2005). Mocne i słabe strony edukacji przyrodniczo-leśnej [Strengths and weaknesses of nature and forest education]. *Stud. Mat. CEPL w Rogowie*, 3(10), 139–158 [in Polish].
- Zależska-Niczyporuk, J. (2005). Współpraca z lokalną szkołą podstawową w tworzeniu scenariuszy z zakresu edukacji leśnej [Cooperation with the local primary school in creating scenarios in the field of forest education]. *Stud. Mat. CEPL w Rogowie*, 3(10), 159–169 [in Polish].
- Żornaczuk, A. (2005). Charakterystyka ścieżek dydaktycznych w Lasach Państwowych [Characteristics of didactic paths in the State Forests]. *Stud. Mat. CEPL w Rogowie*, 3(10), 171–183 [in Polish].
- Żornaczuk, A. (2007). Analiza realizacji i wytyczanie perspektyw rozwojowych edukacji przyrodniczo-leśnej w PGL Lasy Państwowe [Analysis of the implementation and setting out the development perspectives of nature and forest education in the State Forests State Forests]. Praca doktorska. Warszawa: Katedra Ochrony Lasu i Ekologii SGGW w Warszawie [in Polish].
- Zarządzenie nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 r. w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych. <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzienniki-resortowe/wytyczne-prowadzenia-edukacji-lesnej-spolesczenstwa-w-lasach-34105355> [data dostępu 15.07.2023] [in Polish].
- Zielona Góra w liczbach (2021). Polska w liczbach https://www.polskawliczbach.pl/Zielona_Gora [data dostępu 15.07.2023]

EDUCATIONAL OFFER OF THE ZIELONA GÓRA FOREST DISTRICT IN VIEW OF THE NEEDS OF ZIELONA GÓRA SCHOOLS

ABSTRACT

The article attempts to assess the educational offer of the Zielona Góra Forestry Inspectorate, its effectiveness and to determine whether it meets the needs of students of Zielona Góra schools. The survey was addressed to principals and teachers of Zielona Góra schools located within the boundaries of the forest inspectorate. Based on the study it was possible to identify both the strengths and weaknesses of forest education conducted by the forest district. According to the opinions of the respondents, the offer of the forestry inspectorate should be more popularised and advertised among schools. There also should be a list of topics to choose from at the application stage and online registration should be possible. In addition, it has been shown that the currently adopted model of forest education without a separate educator's position for the forest district located in the immediate vicinity of the urban center does not guarantee provision of educational services of an appropriate standard to meet the needs of the local community.

Keywords: forest education, effectiveness of forest education, forest inspectorate, schools